

Luvian kunta
Nakkilan kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Ulvilan kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 3.3.2010 hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 – 2017 (YM012:00/2007)

Asia: LAUSUNTO

Luvian, Nakkilan ja Pomarkun kuntien sekä Porin ja Ulvilan kaupunkien ympäristötoimet (jäljempänä Porin seudun ympäristötoimet) lausuvat viitteen mukaisista asiakirjoista seuraavaa:

Porin seudun ympäristötoimet katsovat, että luonnos valtioneuvoston asetukseksi on kokonaisuudessaan tarpeeton ja ennemmin nykyistä ja selkeää toimintatapaa ja ohjeistusta sekoittava kuin sitä selventävä. Asetuksella ei saavuteta minkäänlaista lisäarvoa hajajätevesiasetuksen toimeenpanoon liittyen, vaan sen sijaan se monimutkaistaa nyt hyvin selkeää ja toimivaa käytäntöä ja vaikuttaa merkittävästi kuntien valvontaviranomaisten mahdollisuuksiin ja resursseihin selviytyä työtehtävistään. Lisäksi Porin seudun ympäristötoimet katsovat, että luonnos valtioneuvoston asetukseksi ei toteuta tasa-arvoisen kohtelun periaatteita. Asetuksen luonnos tulee hylätä perusteettomana.

Perustelut:

Vna luonnoksen 2 §:n (Lykkäykset) mukaan siirtymäaika käyttökuntoisille jätevesijärjestelmille jatkuu 31.12.2017 asti, jos

- 1) kiinteistön haltija ja muut kiinteistöllä vakituisesti asuvat ovat täyttäneet 70 vuotta viimeistään 31.12.2013; tai
- 2) kiinteistö sijaitsee alueella, joka on vesihuoltolain 5 §:ssä tarkoitetussa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa viimeistään 31.12.2012 esitetty ulotettavaksi viemäriverkoston piiriin 31.12.2017 mennessä.

Muutoin on voimassa, mitä ympäristönsuojelulain 18 §:n 2 momentissa säädetään kiinteistökohtaisesta poikkeuksesta, sekä mitä hajajätevesiasetuksen 12 §:n 4 momentissa säädetään kiinteistökohtaiseen jätevesijärjestelmän parantamistoimien myöhentämisestä.

Hajajätevesiasetuksessa on jo alun perin otettu huomioon siirtymäsäännöksestä poikkeaminen neljäksi vuodeksi, mikäli käsittelyvaatimusten noudattamiseksi tarvittavat toimet ovat kalleuden tai poikkeuksellisen teknisen vaativuuden vuoksi kiinteistönhaltijalle kohtuuttomia ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä. Tämän lisäksi ympäristönsuojelulain 18 § 2 momentissa on säädetty, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta myöntää valtioneuvoston asetuksessa säädetystä velvoitteesta kiinteistökohtaisen poikkeuksen enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Poikkeus voidaan myöntää, jos asetuksessa edellytetyt toimet kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön jäteveden käsittelyvaatimusten noudattamiseksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomat ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä.

Nykyisellään on jo siis kaksi erillistä toimintatapaa, joiden nojalla voidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella myöntää poikkeus määräajaksi. Nyt luonnoksena lausunnolla oleva asetus toisi jo kolmannen toimintatavan kahden jo olemassa olevan rinnalle. Asetuksen luonnoksessa ikäperusteinen 70-vuoden ikään kytketty lykkäys olisi ilmoitusasia, josta viranomainen ei voisi tehdä tapauskohtaisesti päätöstä. Asiaa on entisestään sotkettu käyttämällä luonnoksessa käyttökuntoisen jätevesijärjestelmän määritelmää. Jätevesijärjestelmän käyttökuntoisuuden arviointi vaatii Porin seudun ympäristötoimien ajatusmallin mukaan jo sinällään aina tapauskohtaista harkintaa. Siirtymäaika hajajätevesiasetuksessa on 10 vuotta. 70 vuotta 31.12.2013 mennessä täyttävät henkilöt ovat siirtymäkauden alussa olleet 60-vuotiaita ja suurin osa työelämässä. Heillä on ja on ollut tosiasiallinen mahdollisuus toteuttaa hajajätevesiasetuksen vaatimukset siirtymäajan puitteissa.

Ympäristöministeriön oppaassa 2/2009; Haja-asutusalueiden jätevesihuollon tehostamisen toimeenpano, on käsitelty kattavasti tapauskohtaisten lykkäysten myöntämisedellytyksiä. Opas on laajan asiantuntijatyöryhmän yhteinen mietintö. Oppaan mukaan:

ympäristönsuojeluviranomainen ottaa paikalliset olosuhteet huomioon arvioidessaan lykkäykseen oikeuttavaa kohtuuttomuutta kokonaisuutena, kuten laissa edellytetään. Kohtuuttomuutta harkittaessa ja ympäristön kuormituksen vähäisyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon kaikki asiaan merkittävästi vaikuttavat tekijät. Tällaisia voivat olla esimerkiksi asukkaiden tulot ja varallisuus, asukkaiden muut edellytykset toteuttaa tarvittavat jätevesijärjestelmän tehostamistoimet ja hoitaa jätevesijärjestelmää, asuinrakennuksen kunto ja varustetaso, kohteen sijainti suhteessa herkkiin alueisiin tai kohteisiin, kuten luokiteltuihin pohjavesialueisiin ja talousvesikaivoihin, alueella ilmenneet jätevesistä aiheutuneet haitat ja ongelmat sekä kiinteistön lähialueelle kohdistuvat rakentamispaineet. Usein ihmisten ikääntyessä mahdollisuudet uusien asioiden omaksumiseen vähenevät. Näin ikä voi vaikuttaa usein välillisesti kohtuuttomuuden kokonaisarviointiin. Iästä johtuvat yksilölliset vaihtelut ovat kuitenkin suuret, joten ikä ei voi olla ainut peruste arvioitaessa lykkäyksen edellyttämää kohtuuttomuutta kokonaisuutena.

Porin seudun ympäristötoimet yhtyvät em. oppaassa sanottuun ja toteavat, että ainoa oikea tapa toimia myös jatkossa, on säilyttää tapauskohtainen harkinta kaikissa tapauksissa, joissa haetaan lykkäystä hajajätevesiasetuksen siirtymäsäännöksestä. Ikä ei voi olla ainoa peruste lykkäyksen saamiselle, vaan lykkäystä harkittaessa pitää ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat. Ikäperusteinen ihmisryhmien jaottelu ei myöskään toteuta yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksia, joista on säädetty perustuslain 731/1999 6 §:ssä. Asiaa koskee välittömästi hallintolain 6 §, jonka mukaan viranomaisen on kohdeltava asianosaisia tasapuolisesti. Ympäristöministeriön muistiossa 3.3.2010 on jo itsessään todettu lykkäyksen rajaamisen yksiselitteisesti asukkaiden iän perusteella olevan kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta jossain määrin ongelmallista. Porin seudun ympäristötoimet huomauttavat, että jo kuluneen reilun kuuden vuoden siirtymäajan puitteissa useat yli 70-vuotiaat ovat jo investoineet uusiin puhdistuslaitteisiin. Uusi asetus olisi myös heitä syrjivä.

Luonnoksen mukaan lykkäyksen saisi automaattisesti kiinteistö, joka sijaitsee vesihuollon kehittämissuunnitelmassa 31.12.2017 viemäriverkostoon piiriin suunnitellulla alueella. Porin seudun ympäristötoimet lausuvat, että vesihuollon kehittämissuunnitelma ei ole juridisesti sitova suunnitelma, kuten ovat vesihuoltolaitoksen toiminta-alueet. Kunnilla ei siis ole velvollisuutta viemäroidä kehittämissuunnitelmassa esitettyjä alueita, vaan kehittämissuunnitelmat ovat lähinnä suuntaa-antavia. Viemäriverkostojen laajennukset tapahtuvat kuntien talousarviossa määriteltyjen taloudellisten resurssien puitteissa, joita ei voida etukäteen arvioida. Lykkäysten sitomista suuntaa-antaviin suunnitelmiin ei voida pitää hyväksyttävänä käytäntönä. Tapauskohtaisessa harkinnassa viranomainen voi pyytää lausunnon vesihuoltolaitokselta, joka pystyy arvioimaan kyseisen alueen viemäriin liittämisen aikataulua.

Porin seudun ympäristötoimet haluavat tuoda myös esiin kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten resurssit hoitaa hajajätevesiasetuksen valvonta jatkossa. Toteutuessaan asetus vaikuttaa kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijoiden edellytyksiin selviytyä tehtävistään. Uusi asetus aiheuttaa ennen kaikkea sekaannuksia ja yhteydenottoja kuntiin ja suurta määrää ilmoitusten käsittelyä. Ilmoitusten käsittelyyn ja niissä esitettyjen seikkojen paikkansa pitävyyden tarkistaminen on valtava työmäärä, johon kunnilla ei ole resursseja. Kunnat ovat olleet aktiivisia toimijoita hajajätevesiasetuksen tiedottamisessa heti vuodesta 2004 lähtien. Nyt suunniteltu asetus tulee tuomaan lisää tiedotuspaineita kunnille. Porin seudun kuntien tulkintana on, että ilmoitus lykkäyksestä on tehtävä viimeistään 31.12.2013, eikä sitä voi tehdä em. päivämäärän jälkeen, tai sitä ei silloin voida ottaa huomioon.

Ympäristöministeriön muistiossa 3.3.2010 on todettu, että asetusluonnos on laadittu mm. siksi, että se vähentää siirtymäajan loppupuolelle ajoittuvaa ruuhkaa sekä parantamistoimenpiteiden että viranomaisten lykkäysanomusten osalta. Porin seudun ympäristötoimet katsovat tämän olevan liian heppoinen peruste laatia uusi asetus, jolla entisestään vaikeutetaan ja hidastetaan hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa. Vireillä oleva toimeenpanoasetus on myös selkeästi ristiriidassa jätevesiasetuksen toimeenpanon edistämiseen ja nopeuttamiseen tähtäävien tukimuotojen tavoitteiden kanssa - esimerkiksi Asumisen rahoittamis- ja kehittämiskeskus ARA:n kautta myönnettävän talousjätevesiavustuksen osalta enimmäistulorajoja on tarkoituksellisesti nostettu asetusmuutoksella määräajaksi, millä on pyritty kohtuullistamaan ja nopeuttamaan jätevesiasetuksen toimeenpanoa juuri taloudellisesti vähävaraisten ja ikääntyvien asukkaiden osalta. Porin seudun ympäristötoimet toteavat, että toimeenpanoasetuksella ennemminkin osoitetaan kuntalaisille, että hajajätevesiasetusta ei tarvitse ottaa vakavasti, ja että sitä tullaan myös jatkossa lieventämään ja muuttamaan.

LAUSUNNON VAKUUDEKSI

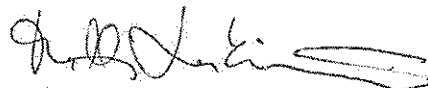
Johanna Koivukoski
ympäristötarkastaja
Luvian kunta

Kari Ylikoski
ympäristösihteeri
Nakkilan kunta

Heli Välimaa
ympäristösuunnittelija
Pomarkun kunta

Matti Lankiniemi
ympäristöjohtaja
Porin kaupunki

Arttu Tuominen
ympäristötoimenhoitaja
Ulvilan kaupunki

